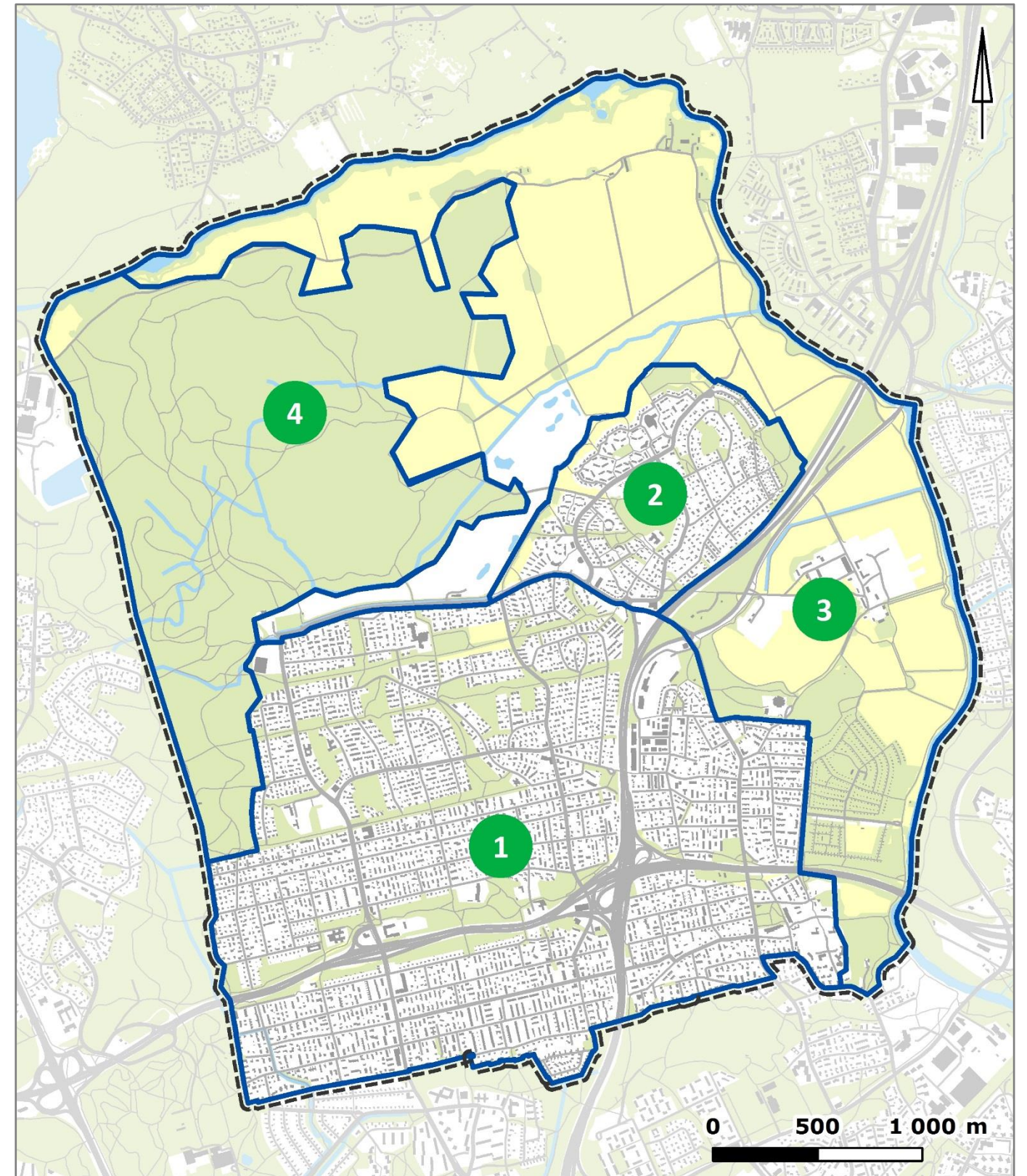

ALUEKORTIT

10.4.2018

ALUEKORTTI

1. ITÄ- JA LÄNSI-PAKILA JA PALOHEINÄ

Alueen kokonaiskuva

Itä- ja Länsi-Pakila sekä Paloheinä ovat keskenään saman tyyliä, tiiviisti rakennettuja, mutta idyllisiä pientaloalueita. Länsi- ja Itä-Pakila muodostavat yhdessä Pakilan kaupunginosan ja Paloheinä kuuluu Tuomarinkylän kaupunginosaan. Paloheinän ja Länsi- ja Itä-Pakilan alueet on liitetty Helsinkiin vuonna 1946 suuressa alueliitoksessa.

Alue rajautuu pohjoisessa Haltialan peltoihin ja Paloheinän golfkenttään, etelässä Suursuon sairaala-alueeseen ja Patolan viheralueeseen, lännessä Keskuspuiston metsäalueeseen ja idässä Toivolanniemeen sekä Pakilan siirtolapuutarhaan. Alueella asuu vuonna 2017 yhteensä noin 16 400 asukasta, joista Länsi-Pakilassa asuu noin 7 000 asukasta, Itä-Pakilassa 3 400 asukasta ja Paloheinässä 6 000 asukasta.

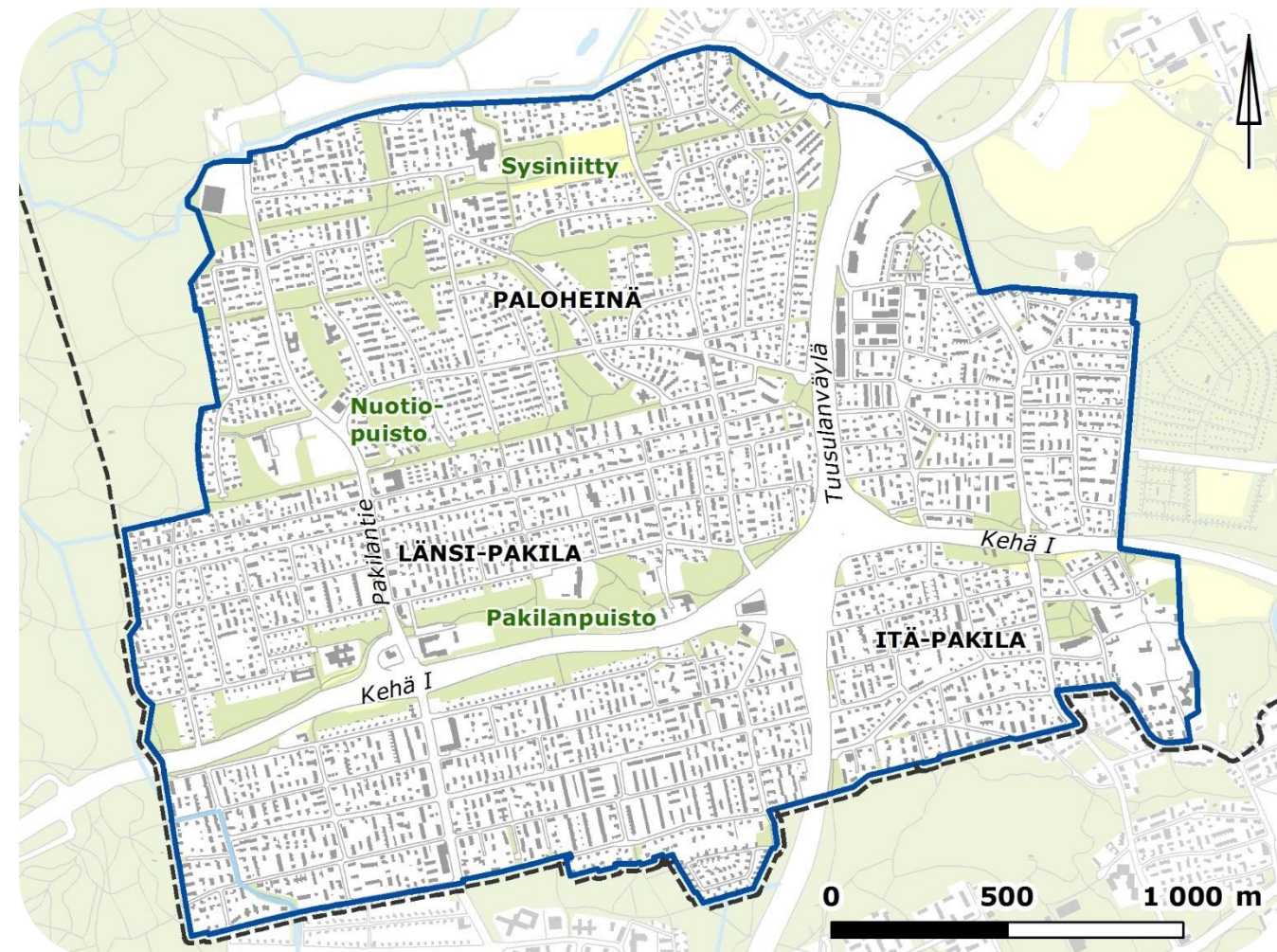
Rakennuskanta on vaihtelevaa. Alueelle on rakennettu rintamamiestaloja 1950-luvulla sekä tyyliään vaihtelevia rivi-, pari- ja omakotitaloja 1980-luvulta lähtien. Paloheinän alueella on pääosin uudempaa ja kookkaampaa rakennuskantaa, kun taas Länsi-Pakilassa on yhä runsaasti rintamamiestyylistä rakentamista. Koko aluetta leimaa runsas täydennysrakentaminen. Itä-Pakilan aluetta on laajennettu vielä 2000-luvulla.

Alueella sijaitsee useita palvelutaloja, kuusi perusasteen koulua, päiväkoteja, neljä päivittäistavarakauppaa, kirjasto sekä terveysasema. Itä-Pakilan pohjoisosassa sijaitsee pieni toimitalo-alue, jossa on toimistoja, liiketiloja ja tuotannon tiloja. Viheralueilla on yksi leikkipuisto sekä useampi leikkipaikka ja pelikenttä.

Länsi- ja Itä-Pakila sekä Paloheinä ovat tiiviisti rakennettuja, mutta aluetta pohjoisessa reunustava Keskuspuisto sekä alueen keskellä sijaitsevat poikittaiset viheralueet tarjoavat tärkeän virkistysmahdollisuuden. Alueen keskellä, Kehä I:n molemmin puolin sijaitsee kapea metsävyöhyke.

Suuret moottoriväylät Kehä I ja Tuusulanväylä jakavat alueen neljään osaan rajaten liikkumisen osien välillä aluetta halkovien kokoojakatujen Pakilantien, Kuusmiehentien ja Yhdyskunnantien varaan. Alueen sisäinen katuverkko on hyvin tiivis ja kattava koostuen erityisesti Länsi-Pakilassa suorista ja pitkistä asuntokaduista.

Alueella on kattava jalkakäytäväverkosto. Jalankulku- ja pyörätieyhteydet sijoittuvat pääosin kokoojakatujen varsille sekä viheralueille.

Kuva 1. Itä- ja Länsi-Pakilan ja Paloheinän aluerajaus.

Kuva 2. Halkosuontie.

Yleiset tavoitteet

- Rakennettua ympäristöä kehitetään kunnioittamalla alkuperäisen ympäristön vahvuuksia, vehreitä pihvoja ja katu-ympäristöjä, sekä säilyttämällä viheralueet.
- Täydennysrakentamisen yhteydessä varmistetaan, että uudet värit, materiaalit ja tyyli sopivat yhteen vanhan rakennuskannan kanssa.
- Asuinalueiden rajautuminen viheralueisiin tulee säilyttää ja yhteyksiä kehittää.

Maisema ja luonto

Vihreä verkosto

- Aluetta halkovat Keskuspuistosta yltävät, vihersormia yhdistävät viheryhteydet, jotka muodostavat tärkeitä virkistysalueita ja itä-länsisuuntaisia ekologisia yhteyksiä, erityisesti keskimäinen metsäinen yhteys. Näitä itä-länsisuuntaisia yhteyksiä yhdistää Paloheinäntien ylitse ainakin yksi etelä-pohjoissuuntainen metsäinen viheryhteys.
- Kehä I:n molemmin puolin sijaitsevat viheralueet muodostavat tärkeän, useita ekosysteemipalveluja tarjoavan suojavihervyöhykkeen. Vyöhyke tulee säilyttää monipuolisena, viihtyisenä, kerroksellisenä lähimetsänä, jossa on maisemallista vaihtelevuutta.

Kuva 3. Purovarsipuisto.

Kuva 4. Pyöräilyn seudullinen pääraitti Kehä I:n varressa.

- Korttelialueiden väliset viheralueet muodostavat tärkeän metsä- ja niittyalueosaiikin, joka on yhdistynyt kapeilla vihervyöhykkeillä turvallisine reitteineen. Itä-länsisuuntaisten viheryhteyksien säilyttäminen mahdollisimman leveinä ja kasvillisuudeltaan monipuolisina on tärkeää alueen ekologian sekä virkistykseen kannalta.

Kasvillisuus

- Tavoitteena on säilyttää viheralueiden nykyiset arvot jatkossakin. Alueen lisärakentamisen yhteydessä kohdistuu viheralueille voimakkaampi kulutus, mihin tulee varautua hoito- toimin.
- Länsi-Pakilan viheralueet muodostavat toimivan viherverkoston, jonka selkärankana toimii kaksi Tuusulanväylältä Keskuspuistoon ulottuvaa itä-länsisuuntaista vihervyöhykettä. Paikalliset viherlinjat muodostavat sekapuustoisien, kerroksellisen, viihtyisän ja turvallisen lähimetsän reunoineen.
- Lähimetsiä hoidetaan huolehtien niiden yhtenäisyydestä, turvallisuudesta, viihtyisyydestä, kestävyyydestä sekä luon-

toarvojen säilyttämisestä ja huomioimisesta. Ekologisesti ja toiminnallisesti tärkeät yhteydet säilytetään luonnon monimuotoisuuden ja virkistysarvojen turvaamiseksi.

- Pakilanpuiston tavoitteena on elinvoimainen, luonnonarvoiltaan monimuotoinen, sekapuustoinen ja kerroksellinen suojaviheralue tonttien kupeessa. Korpialue ja sen monimuotoisuus toimivat osana hulevesijärjestelmää. Ojien kuntoa ja toiminnallisuutta ylläpidetään tarvittavin toimenpitein.
- Kadunvarsikasvillisuuden ja katutilaan rajautuvan kasvillisuuden hoidon tavoitteena on sujuva ja turvallinen liikkuminen katualueilla.
- Niittymäiset ja puistomaiset alueet ylläpidetään jatkossakin avoimina. Avointen, luonnonmukaisten alueiden vesakoituminen estetään.

Sininen verkosto

- Alue kuuluu Näsinojan-Tuomarinkylänojan, Haaganpuron sekä Vantaanjoen valuma-alueisiin. Alueen pienpiirteinen sininen verkosto on säilytettävä nykyisessä laajuudessa.
- Luonnonmukaiset viheralueet viivyttävät hulevesiä, parantavat purojen vedenlaatua ja tasaavat virtaamavaihteluita. Alueella tulee säilyttää riittävästi kasvillisuutta viher- ja tonttialueilla maankäytön muuttuessa kasvavien hulevesimäärien hallintaan erityisesti Länsi-Pakilan länsipuolella ja Itä-Pakilan keskiosassa.
- Hulevesien viivyttämiseksi soveltuvat Pakilanpuisto, Sysiniitty sekä Tuikkupuisto, joiden nykyistä ojaverkostoa ylläpidetään toimivana. Tarvittaessa alueille sijoitetaan hulevesien viivytysalaita tai kosteikkoalueita.

Arvoympäristöt

- Itä- ja Länsi-Pakilan sekä Paloheinän alue rajautuu linnustollisesti arvokkaisiin metsä- ja niittyalueisiin.
- Pakilanpuiston korpialue Pakilan yläasteen ja kirkon välisellä alueella on arvokas kasvikohte.
- Alueen viheralueille sijoittuu useita kiinteitä muinaisjään- nöskohteita, jotka ovat ensimmäisen maailmansodan aikaisia puolustusrakenteita. Nuotiopuistossa taistelukaivannoista on muodostettu puisto.
- Länsi- ja Itä-Pakilassa osa rakennuskannasta on suojeltu asemakaavalla. Tällaisia rakennuksia sijoittuu erityisesti Länsi-Pakilaan Niittyluhdantien, Heinämiehentien, Suovakujan, Halkosuontien, Kyläkunnantien, Papinmäentien ja Saarnaajantien varrelle. Itä-Pakilassa kohteet ovat yksittäisiä.

Liikenne ja esteettömyys

- Seuraavilla reiteillä ja alueilla tavoitellaan esteettömyyden erikoistasona:
 - o Leikkipuisto Soihtu

- o Jalankulku- ja pyörätiet Pakilantie 105–113 välillä sekä bussipysäkki ajoradan toisella puolella Pakilantie 108 edessä
- o Jalankulku- ja pyörätiet Pakilantien molemmin puolin Halkosuontien ja Kehä I:n välillä
- o Jalankulku- ja pyörätieyhteys Pakilan yläasteen koululta Kehä I varrella Talkootien kevyen liikenteen sil- lalle ja siitä Halkosuontielle palvelutalojen välistä.

- Jalankulku- ja pyörätieverkoston yhtenäisyys ja jatkuvuus varmistetaan kehittämällä niin alueen sisäisiä yhteyksiä kuin myös yhteyksiä ympäröiville alueille.
- Alueelle suunnitellun itä-länsi-suuntaisen baanayhteyden sijoitteluun vaikuttavat tärkeät säilytettävät viheryhteydet, jotka eivät saa kaventua.

Pintamateriaalit

- Ajoratojen sekä jalankulku- ja pyöräteiden pintamateriaalina käytetään asfalttia.
- Ulkoilureittien pintana käytetään kivituhkaa tai soraa.
- Uudisrakentamisen ja peruskorjauksen yhteydessä kadut varustetaan harmaalla graniittireunatuella.
- Erotus- ja reunakaistojen sekä saarekkeiden kiveyksissä käytetään harmaata betonikiveä, jota täydennetään luonnonkivisillä kiviraidoilla ja -alueilla tyyppiirustusten mukaan.

Rakenteet

- Ajoradan hidasteina käytetään tynnyhidasteita ja korotetut suojatiet toteutetaan tyyppiirustusten mukaisesti.
- Uusissa rakenteissa ja vanhoja kunnostettaessa käytetään ensisijaisesti luonnonkiveä, esim. tukimuurit ja portaat.

Valaistus

- Kadut ja puistoraitit valaistaan metallisilla, sinkityillä pylväsvalaisimilla. Valaisintyypit valitaan lähiympäristöön sopiviksi, yleistä linjaa noudattaen.
- Perusparannettavien katujen valaistus sovitetaan katupuihin ja kaupunkikuvallisiin tavoitteisiin.

Kalusteet ja varusteet

- Kalustevalinnassa noudatetaan Helsingin kaupunkikaluste- ohjetta, penkkien uusimisen ja lisäämisen myötä niiden il- mettä pyritään yhtenäistämään alueella.

Alueiden käyttö

- Tontin yhteyteen liittyvien lisäpihajärjestelyjen tilanne tulee selkeyttää ja sopia yhtenäiset käytännöt.

2. TORPPARINMÄKI

Alueen kokonaiskuva

Torpparinmäki on 1950-luvulta lähtien rakennettu Tuomarinkylän kaupunginosan osa-alue. Nimensä Torpparinmäki on saanut Tuomarinkylän kartanon torppareista. Torpparinmäki on pientaloaluetta, joka on melko tiiviisti rakennettu eri vuosikymmenten aikana. Alueen korkein kohta on Torpparinpuiston mäki, jonka pohjois- ja itärinteille rakennettiin rintamamiestaloja toisen maailmansodan jälkeen. Torpparinmäen alueella asuu vuonna 2017 noin 2 800 asukasta.

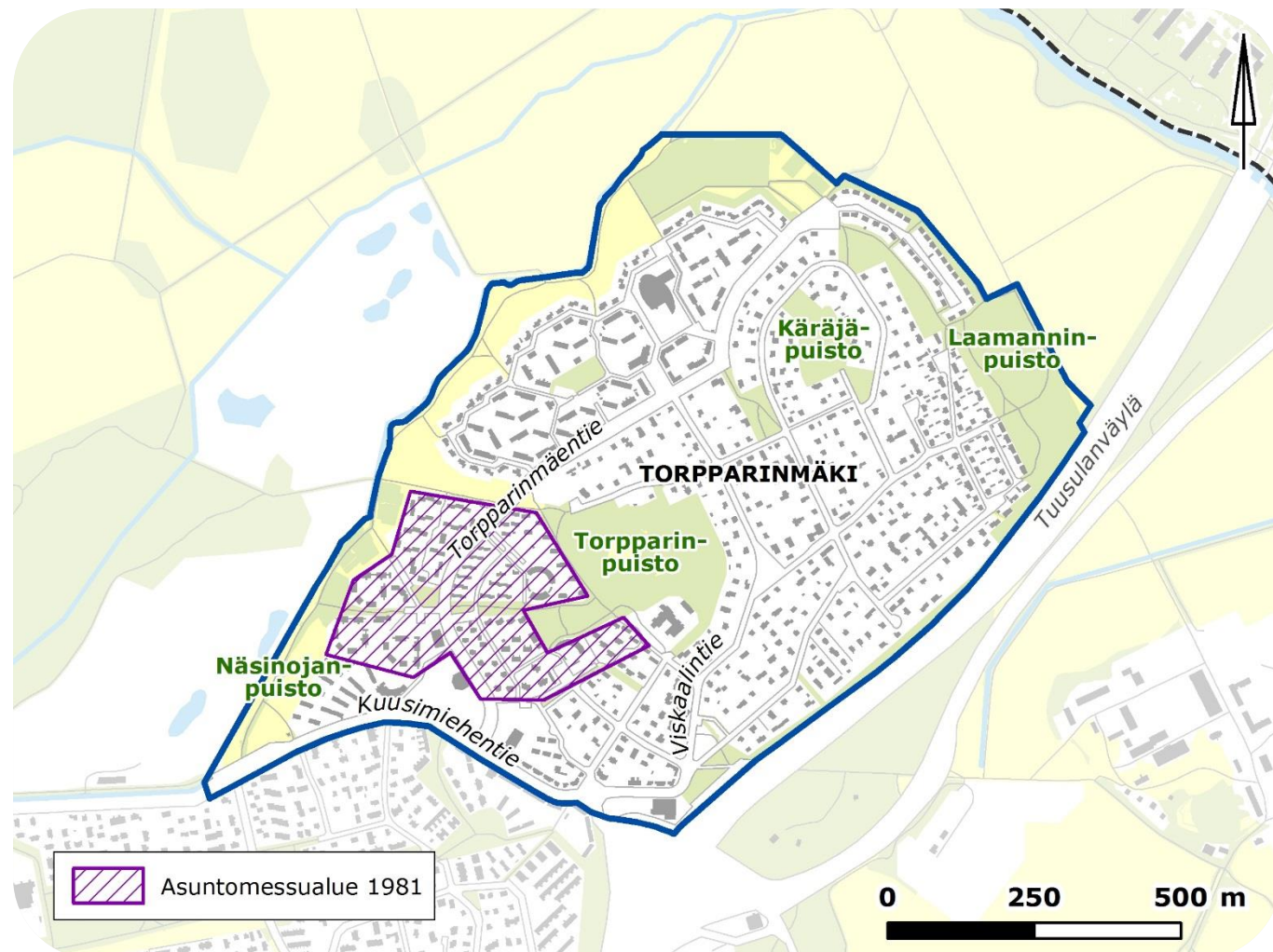
Rintamamiestalot ovat pääosin säilyneet, mutta suurille tonteille on täydennysrakennettu pientaloja 1980- ja 1990-luvulla.

Vuonna 1981 Torpparinmäessä järjestettiin asuntomessut. Messualueelle Torpparinpuiston länsi- ja lounaspuolille rakennettiin kaksikerroksisia paritaloja, joiden tavoitteena oli yhteisöllisyys sekä energiaa säästävää rakentamista. Taloihin toteutettujen lasikuistien ja viherhuoneiden oli tarkoitus hyödyntää aurinkoenergiaa.

Torpparinmäki rajautuu idässä Tuusulanväylään, etelässä Kuusmiehentiehen ja Kuusmiehenkaareen sekä lännessä ja pohjoisessa Haltialan peltoihin ja Paloheinän golfkenttään. Torpparinmäessä on useita puistoja ja puistikkoja, tiivistä pientaloasumista, koulu ja useampi päiväkotikiikari sekä monitoimitalo. Alueella sijaitsee myös kaksi päivittäistavarakauppaa. Viheralueilla sijaitsee leikkipuisto, useampi leikkipaikka, Torpparinmäen urheilukenttä sekä ulkoilureitistö.

Alue on hyvin vihreä ja paikoitellen alueella kasvaa myös erittäin harvinaisia lajeja. Keskuspuistoon kuuluvien Haltialan peltojen ja metsien läheisyys tarjoaa loistavat ulkoilumahdollisuudet.

Alueen katuverkko on hyvin tiivis ja kattava koostuen pääosin asuntokaduista. Aluetta halkovat paikalliset kokoojakadut Torpparinmäentie ja Viskaalintie. Alueen jalankulkuyhteydet ovat kattavat. Pyörätieverkosto sijoittuu em. kokoojakatujen varsille sekä Fallintorin ja Torpparinpuiston ympärille. Lisäksi Torpparinmäen suunnasta kohti Tuomarinkylän kartanoaluetta johtaa seudullinen pääulkoilureitti, Tuomarinkylänpolku.

Kuva 1. Torpparinmäen aluerajaus.

Kuva 2. Torpparinmäen Notaaritie.

Kuva 3. Torpparinmäenpuiston ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoitukset.

Kuva 4. Laamanninpuisto.

Kuva 5. Torpparinmäentie.

Kuva 6. Kuusmiehenkaaren kiertoliittymä.

Yleiset tavoitteet

- Torpparinmäkeä kehitetään monipuolisena asuinalueena kunnioittamalla alkuperäistä ympäristöä ja rakennuskantaa, kuten asuntomessualueen aikakauteen tyypillinen rakennuskanta.
- Alueen kehittämisessä säilytetään katutilan kaarimaiset elementit sekä puukujanne.
- Alueen mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä tavoitteena on avoimen maisematilan ja tärkeiden näkymien säilyminen.
- Alueen vihervestasto arvokkaineen kasvi- ja lintulajistoinen säilytetään.

Maisema ja luonto

Vihreä verkosto

- Alueen keskellä sijaitsevat Torpparinpuisto sekä Käräjäpuisto metsineen muodostavat jatkumon Pakilan viheralueille ja -reitiverkostolle. Puistoja tulee kehittää varmistamalla yhteyksien säilyminen asuinalueen keskeltä laajemmille virkistysalueille myös mahdollisen täydennysrakentamisen jälkeen sekä lisätä alueen virkistysmahdollisuuksia esimerkiksi lisäämällä penkkejä ja muita kalusteita ja välineitä.
- Aluetta länsi- ja pohjoispuolella kiertävä niittyverkosto yhtyy sekä alueen metsiin, että Haltialan peltoihin, muodostaen tärkeän liitoskohdan. Aluetta tulee hoitaa siten, että avoin ja lajirikas maisematila säilyy.

Kasvillisuus

- Torpparinpuistoa kehitetään viihtyisänä ja maisemaltaan vaihtelevana, mutta pääosin suojaisana ja monimuotoisena lähimetsänä. Kehittämisessä otetaan huomioon lehtoalueiden monimuotoisuus sekä reuna-alueiden ja ulkoilureitin ympäristön turvallisuus.
- Torpparinpuistossa esiintyy uhanalaista mätäshelmikkää, joten kasvuympäristöä ylläpidetään lajille suotuisana.
- Käräjäpuistoa kehitetään puustoltaan kerroksellisena ja sekapuustoisena monimuotoisena lähimetsänä, jossa suositaan jalopuita ja pähkinää.
- Näsinonjan muodostaman notkon pienilmasto on suotuisa kasvupaikka, mutta veden johtamiskyvyn vuoksi notko ei saa kasvaa umpeen.
- Näsinonjan niittyalue säilytetään yleisilmeeltään avoimena. Asutuksen ja Näsinonjan välissä on puustoisia saarekkeita tai puuryhmiä.
- Metsäalueilla olevien ulkoilureittien lähiympäristöön avataan harkitusti näkymiä, mm. Torpparinpuiston laelta avataan näkymä lounaaseen.
- Lähimetsäalueita hoidetaan edelleen metsäisinä ja monikerroksisina.

Sininen verkosto

- Aluetta pohjoisessa rajaavan Näsinonja – Tuomarinkylänojan varren hoidossa huomioidaan eroosiovaara. Kasvillisuutta hoidetaan sen monimuotoisuutta säilyttäen, mutta ojan umpeenkasvamista ehkäisten.

Arvoympäristöt

- Torpparinpuiston luoteisosan rinnelehto on arvokas kasvillisuuskohte, jossa kasvaa alueellisesti uhanalainen mätäshelmikkä ja jonka arvot turvataan hoitotoimenpitein. Lisäarvona samalla kohteella kasvaa Helsingissä huomionarvoinen pähkinäpensas.

- Torpparinpuistoon sijoittuu ensimmäisen maailmansodan aikaisia linnoituskaivantoja, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Linnoituskaivantojen ympäristöä hoidetaan osana muuta viheralueiden hoitoa. Rakennelmia ei saa vaurioittaa hoitotoimenpiteiden yhteydessä.
- Torpparinmäkeä reunustavat viheralueet sekä Torpparinpuisto ovat arvokkaita lintukohteita.
- Torpparinmäen keskiosan 1940–1950-lukujen vaihteessa rakentuneen yhtenäisen rintamamiestaloalueen rakennuskanta on suojeltu asemakaavalla kaupunkikuvallisesti ja historiallisesti arvokkaana.

Liikenne ja esteettömyys

- Jalankulku ja pyörätieyhteydet ovat toimivia. Reitistön yhtenäisyys ja jatkuvuus varmistetaan kehittämällä niin alueen sisäisiä yhteyksiä kuin myös yhteyksiä ympäröiville alueille.

Pintamateriaalit

- Ajoratojen sekä jalankulku- ja pyöräteiden pintamateriaalina käytetään asfalttia.
- Ulkoilureittien pintana käytetään kivituhkaa tai soraa.
- Uudisrakentamisen ja peruskorjauksen yhteydessä kadut varustetaan harmaalla graniittireunatuella.
- Erotus- ja reunakaistojen sekä saarekkeiden kiveyksissä käytetään harmaata betonikiveä, jota täydennetään luonnonkivisillä kiviraidoilla ja -alueilla tyyppiirustusten mukaan.

Rakenteet

- Ajoradan hidasteina käytetään tyynehidasteita ja korotetut suojatiet toteutetaan tyyppiirustusten mukaisesti.
- Uusissa rakenteissa ja vanhoja kunnostettaessa käytetään ensisijaisesti luonnonkiveä, esimerkiksi tukimuureissa ja portaissa.

Valaistus

- Kadut ja puistoraitit valaistaan metallisilla, sinkityillä pylväsvalaisimilla. Valaisintyypit valitaan lähiympäristöön sopiviksi, yleistä linjaa noudattaen.
- Perusparannettavien katujen valaistus sovitetaan katupuihin ja kaupunkikuvallisiin tavoitteisiin.

Kalusteet ja varusteet

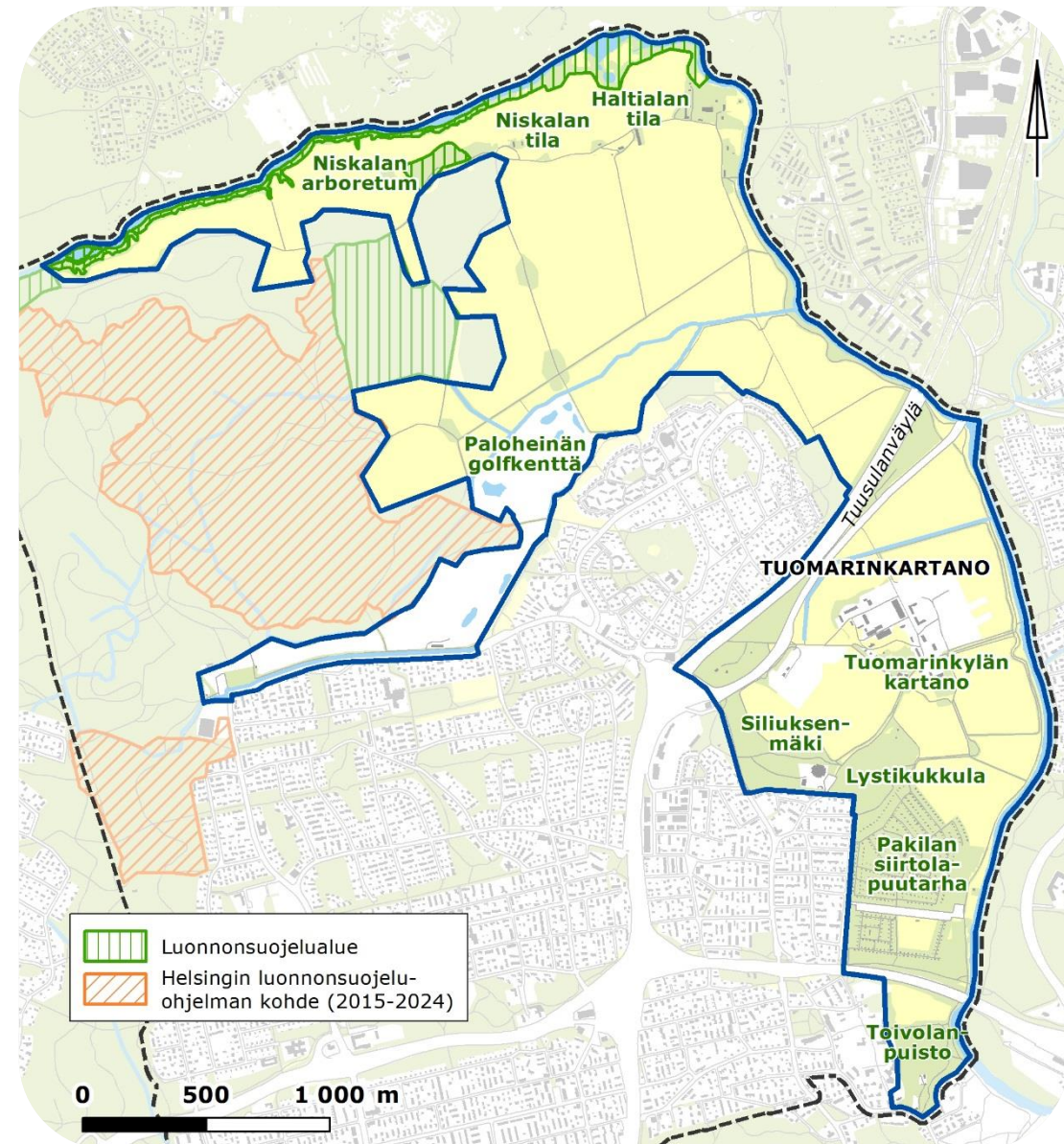
- Kalustevalinnassa noudatetaan Helsingin kaupunkitilaohjetta.

ALUEKORTTI

3. HALTIALAN JA TUOMARINKYLÄN KULTTUURIMAISEMA-ALUE

Alueen kokonaiskuva

Haltialan ja Tuomarinkylän kulttuurimaisema-alueen rajausta Tuomarinkylän, Haltialan, Pakilan siirtolapuutarhan ja Toivolapuiston alueet, joita yhdistää kulttuurihistorian lisäksi viljelykulttuuri eri vuosisatoina. Alue rajautuu idässä ja pohjoisessa Vantaanjokeen, lännessä Haltialan metsäalueeseen, Torpparinmäkeen ja Itä-Pakilaan sekä etelässä Patolaan.

Kuva 1. Haltialan ja Tuomarinkylän kulttuurimaisema-alueen sijaintikartta.

Tuomarinkylän kartano ja siihen myöhemmin liitetty Haltialan kartano ovat aikoinaan kuuluneet kiinteästi Helsingin pitäjän kirkon maaseutualueeseen. Nimi Tuomarinkylä (Domarby) esiintyy asiakirjoissa ensimmäisen kerran 1417. Tuomarinkylän kartano muodostettiin 1700-luvun keskivaiheilla jo 1500-luvulta alueella sijainneen talonpoikaiskylän paikalle. Nykyinen kustavilaistyylinen päärakennus on valmistunut vuonna 1790 ja piharakennukset ovat samalta ajalta. Kartanon alueella sijaitsee Tuomarinkylän ratsastuskeskus sekä vinttikoirakeskus.

Kuva 2. Haltialan tilakeskuksen navettarakennus.

Kuva 3. Tuomarinkylän kartanon päärakennus.

Haltialan alue on osa Vantaanjoen laakson historiallista kulttuurimaisemaa. Se on maisemallisesti, kulttuurihistoriallisesti ja luonnonsuojelullisesti arvokas. Kokonaisuuteen kuuluu Vantaanjoen laaksotasanne. Tasanteella sijaitsevaan Helsingin vanhimpaan viljelyalueeseen kuuluvat hoidetut pellot, niitä rajavat metsät sekä Vantaanjoki rantalehtoineen. Nämä maisemat ovat olleet viljeltyinä ja asuttuina yhtäjaksoisesti aina keskiajalta saakka. Uusina elementteinä alueella ovat Paloheinän golfkenttä sekä laajat, Paloheinän majaa palvelevat pysäköintialueet.

Alueen eteläosassa sijaitsevat vuonna 1948 perustettu Pakilan siirtolapuutarha sekä vuonna 1977 perustettu Klaukkalanpuiston ryhmäpuutarha.

Tuomarinkartano on kokonaisuudessaan virkistys- ja viheraluetta. Kaupalliset palvelut sijaitsevat Itä-Pakilan ja Torpparinmäen puolella. Haltialan tilalla toimii ravintola sekä suosittu kotieläintila, jossa on mm. sikoja, lehmiä ja lampaita.

Haltialan alueelle sijoittuu kolme luonnonsuojelualuetta, jotka edustavat alueen arvokkainta luontoa: Ruutinkosken rinnelehdot, Vantaanjoentörmä sekä Niskalan arboretum, joka on agronomi Jakob Kavaleffin 1900-luvun alussa perustama puulajipuisto.

Alueen katuverkko on harva ja koostuu aluetta halkovien Tuusulanväylän ja Vanhan Tuusulantien pohjoispuolella lähinnä yhdestä asfalttipintaisesta, maantiemäisestä kadusta, Laamannintiestä, joka jatkuu Haltialan tilalta länteen historiallisesti merkittävänä Kuninkaantammentienä. Tuomarinkartanon alueella on muutamia tonttikatumaista sorapäällysteisiä väyliä. Alueen jalankulku- ja pyöräilyteistä merkittävimmät ovat Vantaanjoen vartta mukaileva seudullinen pääulkoilureitti ja siltä Tuomarinkartanon halki kohti Torpparinmäkeä ja Itä-Pakilaa suuntautuvat ulkoilureitit.

Yleiset tavoitteet

- Historiallinen ympäristö näkyy selvästi Haltialassa Laamannintien ja Kuninkaantammentien varrella sekä Tuomarinkartanon alueella. Alueet ovat erityyppisiä ja niiden luonnetta on kehitettävä jatkossakin siten, että Haltiala sekä Niskala kehitetään tilamaisina ja Tuomarinkylän kartanoaluetta kartanomaisena.
- Tiloja ympäröiviä peltoja säilytetään viljelyssä tai laidunneetaan, sillä viljely ja kotieläintenpito ovat historiallisesti, eko-

logisesti, sosiaalisesti ja maisemallisesti tärkeitä. Alue on ai- noita tämän laajuisia viljelys- ja laidunmaita Helsingissä. Nykyinen ratsastuskoulutoiminta alueella tulisi turvata tule- vaisuudessakin.

- Historiallisten tyylipiirteiden säilyttäminen sekä historian vaaliminen Tuomarinkylän kartanon alueella on tärkeää ja sen tulee näkyä mm. pintamateriaalien, rakenteiden, kalus- teiden ja varusteiden valinnassa. Myös kasvillisuuden koko- naisuuden muodostaminen alueella on tärkeää.
- Historiallisia rakennuksia ja näkymiä tulee korostaa ja yllä- pitää. Tilojen ja kartanon näköyhteys tulee säilyä jatkossa- kin.
- Alueen luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvot säilytetään ja sovitetaan toisiinsa ja alueen toimintoihin. Kulttuuri- sekä luonnonkasvillisuutta ja vanhaa puustoa vaalitaan alueen hoidossa ja kehittämisessä. Ulkoilureiteiltä avataan uusia näkymiä viljelymaisemaan.
- Vantaanjoen varsi on koko kaupungin mittakaavassa erittäin merkittävä ekologinen yhteys ja tulva-alue. Maisemalliset, ekologiset ja virkistysarvot tulisi yhteen sovittaa. Jalankulun ja pyöräilyn reittejä selkeytetään ja opastusta ja viitoitusta kehitetään tuoden esiin alueen historiaa.
- Alueella on runsaasti muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöskohteita. Alueen arkeologinen perin- tö huomioidaan alueen suunnittelussa.

Kuva 4. Lampaita kesälaitumella Haltialan tilalla.

Maisema ja luonto

Vihreä verkosto

- Keskuspuiston ja Helsingipuiston liitoskohta muodostuu sekä arvokkaista metsäalueista että kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävistä maisemapelto- ja niittyverkos- tosta, joita Vantaanjokilaakso edustaa. Aluetta tulee hoitaa siten, että tunnusomainen avoin maisematila säilyy.
- Alue on Helsingissä merkittävä avointen niitty- ja peltoalu- eiden keskittymä, jota täydentävät ja monipuolistavat lähei- sen pientaloalueen pihaympäristöt, Pakilan siirtolapuutarha- alueet ja Vantaanjoen varren tulvaniityt.
- Alueen merkittävät metsäkohteet sijaitsevat Siliuksenmäel- lä, Lystikukkulalla ja Toivolantuistossa.
- Alue muodostaa Helsingipuiston vihersormen virkistys- aluekokonaisuuden pohjoisosan ja samalla liitoskohdan Kes- kuspuiston vihersormeen.
- Ulkoilureittiyhteyksiä ylläpidetään Keskuspuiston ja Helsin- kipuiston välillä sekä niitä ympäröiville alueille kaikkina vuo- denaikoina. Uuden Kuninkaantammen asuinalueen raken- tuminen ja virkistyskäyttötarpeet huomioidaan Kuninkaant- tammentien yhteyden kehittämisessä.
- Helsingipuisto on Torpparinmäen koillispuolella kapeimmil- laan, mistä syystä on erityisen tärkeää, että tätä tulvaniitty- nä toimivaa, kulttuurihistoriallisesti tärkeää avointa maise- mapelto ja -niittyaluetta kehitetään ja hoidetaan jatkossakin nykyisen kaltaisena.

Sininen verkosto

- Alueen sinisenä selkärankana toimii Vantaanjoki ja siihen virtaavat alueen merkittävimmät ojat ja purot: Näsinoja – Tuomarinkylänoja haaroineen sekä Tuomarinkartanonpuro.
- Vantaanjoki kuuluu Natura 2000-verkostoon ja tämä on huomioitava jokilaakson kehittämisessä ja ylläpidossa. Van- taanjoen virkistysarvoa kehitetään mahdollistamalla paikoin pääsy veden ääreen rannan ulkoilureiteiltä sekä avaamalla lisää näkymiä joelle. Jokivarren näkymäkohdat suunnitellaan ottaen huomioon maisema- ja luontoarvot. Näkymäalueilla kasvaa kenttäkerroksen (tulvaniitty) kasvillisuuden lisäksi muutama tulva-alueelle tyypillinen runkopuu tai puuryhmä. Nämä alueet toimivat samalla tulvien vastaanottoalueina.
- Näsinoja–Tuomarinkylänoja virtaa vaihtelevassa ympäris- tössä alkaen Keskuspuiston Haltialan metsäalueelta ja virra- ten Paloheinän golfkentälle ja Haltialan peltoalueelle. Kum- pikin ojan haara virtaa avoimessa maisemassa, rajautuen niittyyn tai peltoon, mikä heijastuu veden laadussa. Vedessä on sameutta, joka viittaa runsaaseen kiintoainekuormituk- seen. Kehittämisessä ja hoidossa huomioidaan eroosiovaara.
- Ojan muodostaman notkon pienilmasto on suotuisa kasvu- paikka. Kasvillisuutta hoidetaan siten, että luonnon moni- muotoisuus säilyy, samalla kun estetään ojan kasvaminen

umpeen vesikapasiteetin menettämisen ja tulvariskihallin- nan vuoksi.

- Tuomarinkartanonpuron ympäristö ylläpidetään avoimena niittymäisine pientareineen, pois lukien muutama maisema- puu. Mikäli kiintoaineen osa purossa nousee, rakennetaan Köyhänmiehenpellon itäreunalle viivytyksallas, josta vesi vir- taa Vantaanjokeen.
- Ojat ja purot säilytetään ja kehitetään avouomina. Ojat ja purot rikastuttavat ympäristöä ekologisesti sekä maisemalli- sesti ja ovat tärkeitä vedenjohtamisen väyliä.
- Rakentamaton joen tai puron varsi on tärkeä mm. tulvator- junta-alueena. Läpäisemättömän pinnan osuus pyritään säi- lyttämään alhaisena myös tulevaisuudessa.
- Sinistä verkostoa täydentävät myös golfkentän lammikot.

Maisemanhoitoalueet

Vantaanjokilaakson viljelymaisema on erittäin arvokas eri nä- kökulmista. Arvot ovat kulttuurihistoriallisia, luonnonsuojelullis- sia, maisemallisia, toiminnallisia, vesitaloudellisia sekä virkis- tyksellisiä. Alue tarjoaa Helsingin laajimpia yhtenäisiä avoimia maisemia. Avointa maisematilaa jäsentävät puistomaiset ja metsäiset saarekkeet, virtavedet ja omalla tavallaan myös lii- kenneväylät.

Alue on jaettu pienempiin maisemanhoitoalueisiin, joiden hoi- don perusteena ovat tavoiteltu maisemakuva, ekosysteemipal- velut sekä toiminnalliset palvelut. Erotellut maisemanhoitoalu- eet ovat:

1. Avoin peltomaisema metsäisine saarekkeineen (maisema- pelto, niitty, laidun)
2. Vantaanjoen koskijakso
3. Vantaanjoen uoma rantoineen
4. Kartanomiljööit (Haltiala, Tuomarinkylä, Niskala)
5. Puistomaiset alueet ja saarekkeet
6. Pienvesimaisema (puro, oja)
7. Metsäalueet
8. Liikenneväyläalueet
9. Toiminnalliset vuokratut alueet (vinttikoirakeskus, Pakilan siirtolapuutarha, Klaukkalanpuiston ryhmäpuutarha, Palo- heinän golfkenttä)

Maisemanhoitotavoitteet

Alue 1. Avoin peltomaisema metsäisine saarekkeineen

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Avoin viljelymaisema muodostaa tämän osa-alueen päämaisemaelementin, jota jäsentävät ja rikastuttavat puistomaiset tai metsämaiset saarekkeet, puurivit, yksittäiset puut tai puuryhmät sekä vesiuomat.

Tavoitteet: Aluetta hoidetaan maisemapeltona, maisemaniit-tyinä, laitumena, ketona tms. avoimena maisemana, joka mahdollistaa agraarihistorian säilymisen ja esille tuomisen sekä viljelytoiminnan jatkumisen. Alueella liikkuminen tapahtuu ka-
peahkoilla teillä ja jalankulun ja pyöräilyn väylillä, joiden pinta on pääosin sitomaton. Aluetta jäsentävät joko puistomaiset saarekkeet tai metsäsaarekkeet, joiden luonnetta ylläpidetään.

Alue tarjoaa lukuisia näkymiä, joita säilytetään ja ylläpidetään. Avoin näkymä ja maisema-akseli Haltialan tilan ja Tuomarinkylän kartanoalueen välissä on tärkeä ja säilytettävä. Metsäisten alueiden ja avointen alueiden reuna-alueita hoidetaan ja kehitetään kasvillisuudeltaan kerroksellisina. Avoimia maisemapelto- ja -niittyalueita hoidetaan ja ylläpidetään rakentamattomina avoimina maisematiloina.

Alue 2. Vantaanjoen koskijakso

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Viehättävä, näkymä- ja äänirikas koskimaisema on luonnonsuojelualueutta merkittävine luonto- ja virkistysarvoineen.

Tavoitteet: Koko koskijakso on luonnonsuojelualueutta, jonka hoito ohjautuu erillisen suunnitelman mukaan. Maisemaa ylläpidetään nykyisellä tasolla. Alueen turvallisuutta vaalitaan mm. portaiden ja terassien ylläpidolla. Puustoa hoidetaan monikerroksisena.

Alue 3. Vantaanjoen uoma rantoineen

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Avoin- ja puoliavoin jokimaisema jonka varrella kulkee aktiivisessa käytössä oleva ulkoilureitti.

Tavoitteet: Joenvarren kasvillisuutta ylläpidetään suosien tulva-alueelle tyypillisiä lajeja, jotta alueella kehittyä tulvaniittyverkosto sekä kasvillisuuden kerroksellisuutta. Sulkeutuneilla puustojaksoilla avataan näkymäkohtia ulkoilureitiltä joelle alueelle laaditun Vantaanjoen maisemanhoitosuunnitelman mukaisesti.

Ulkoilureitti kunnostetaan tarvittavilta osin ja täydennetään yhtenäiseksi reitiksi Kuninkaantammen alueelta aina Toivolanniittyyn. Joen varrella tulee olla ympärivuotisessa ulkoilukäytössä reitti myös tällä osuudella. Reitin varrella sijoitetaan muutama taukopaikka penkkeineen, joista avataan jokinäkymää. Vantaanjokilaakson kasvillisuutta hoidetaan siten, että eri osa-alueiden luonne, monimuotoisuus ja kerroksellisuus säilyvät ja alueiden käyttö on turvallista.

Alue 4. Kartano- ja tilaympäristöt (Haltiala, Tuomarinkylä, Niskalan tila ja arboretum)

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Kartanoalueet ovat arvokkaita maisema-alueita, jossa kasvillisuus on puistomaista ja sisältää esim. jaloja lehtipuita. Arvoniittyalueita ovat mm. Tuomarinkylän Kaisanmäki ja Haltialan tilaan kuuluva Kellarimäki.

Tavoitteet: Kartanoalueille on laadittu kohdekohtaiset hoitosuunnitelmat. Tuomarinkartanon alueella sijaitsevat arvokkaat niittybiotoopit, joita hoidetaan myös erillisen hoitosuunnitelman mukaan. Kartanoalueiden arvoniityt ylläpidetään arvoja säilyttämällä. Arvoniittyjä voidaan tuoda alueen käyttäjille tutuiksi esitteiden ja opastaulujen avulla. Jaloja lehtipuita suositetaan luonnonhoidossa kartanoalueilla sekä metsäisillä ja puustoisilla alueilla, joilla jalopuuston osuus on jo nykytilanteessa suuri. Niskalan tilan pihapiirin arvokas puu- ja pensaskasvisto otetaan hoidon piiriin ja kunnostetaan tila julkiseen käyttöön.

Kuva 5. Joki- ja peltonäkymät ovat alueelle tyypillisiä.

Alue 5. Puistomaiset alueet ja saarekkeet

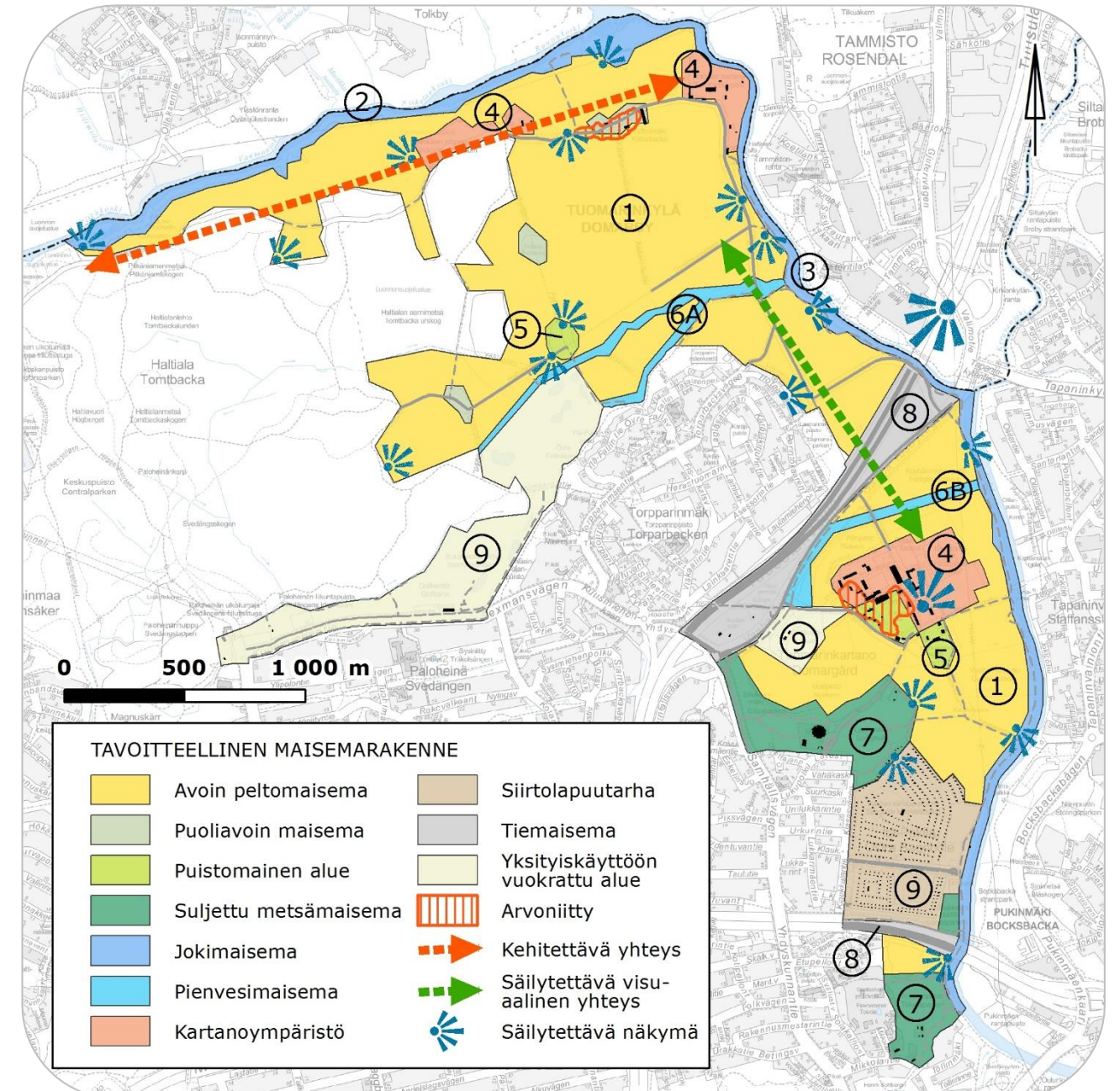
Maisemarakenne ja erityispiirteet: Kulttuurimaisemalle tyypilliset puistoalueet, jotka sisältävät jaloja lehtipuita.

Tavoitteet: Puistoalueet hoidetaan siten, että alueiden ilme säilyy samankaltaisena huomioiden lajivalikoima sekä suljetun ja avoimen tilan suhde. Tammialuetta Haltialan ulkoilureitin risteyskohdassa kehitetään virkistys- ja lepoalueeksi. Tuomarinkylän kartanopuistoa ylläpidetään hoitosuunnitelman mukaan.

Alue 6. Pienvesimaisema (puro, oja)

Maisemarakenne ja erityispiirteet:

Alueella virtaa kaksi pienvesistöä Näsinoja-Tuomarinkylänoja (6A) sekä Tuomarinkartanonpuro (6B), joiden luonne on hyvin erilainen.

Kuva 6. Tavoitteellinen maisemarakenne ja maisemanhoitoalueiden rajaukset.

Keskuspuiston metsäalueelta Vantaanjokeen virtaavan Näsi-
noja–Tuomarinkylänojan uoma on syvä. Uomassa on oma pie-
nilmasto, jossa valitsee ojan lähiympäristöstä poikkeavat kas-
vuolosuhteet. Ojan notkossa kasvaa jalopuitakin, jotka sopivat
hyvin sen puistomaiseen lähiympäristöön Torpparimäen alueen
rajalla. Tuomarinkartanonpuron uoma on avoimessa peltomai-
semassa virtaava matala, kapea ja verraten lyhyt.

Tavoitteet: Jyrkkien rantojen eroosiovaara on tunnistettu ja
ojan uomaa on kehitettävä siten, että luiskat loivennetaan tar-
vittavilta osin. Ojan luiskat pidetään kasvullisina suosien puus-
toa, jotta oja ei täytyisi tarpeettomalla vihhermassalla, joka voi
aiheuttaa tulvia rankkasateen aikana. Pensasmaista kasvilli-
suutta suositaan, mutta ojien ei anneta tukkeutua kokonaan.

Tuomarinkartanonpuron ylläpidossa suositaan pensasmaisuutta
ja matalahkoa kasvillisuutta. Huolehditaan puron toiminnalli-
suudesta ja kunnosta.

Alue 7. Metsäalueet

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Metsäalueet sijoittuvat
reunavyöhykkeisiin ja puustoisille kukkuloille. Puustorakenne on
varsin monipuolinen ja vaihteleva. Lehtikuusi-, koivu- ja män-
tyvaltaisia alueita sijaitsee paikoin kuusivaltaisten alueiden se-
assa. Pääosin järeää sekametsää, paikoitellen nuoremman met-
sän alueita. Jaloja lehtipuita esiintyy paikoin runsaasti.

Tavoitteet: Metsäalueiden hoidon ensisijaisena tavoitteena on
tukea alueen kulttuurimaisemallisia ja luonnon monimuotoi-
suusarvoja sekä virkistysarvoja. Puuston hoidossa suositaan
jaloja lehtipuita, lehtikuusta sekä kulttuurilajistoa. Ulkoilureit-
tien ja asuinalueiden lähiympäristöjen viihtyisyydestä ja turval-
lisuudesta huolehditaan.

Metsäalueiden hoidossa on tärkeä kehittää maiseman reuna-
vyöhykkeitä ja tehdä metsänhoidolliset toimenpiteet siten, että
metsäalueiden siluetti säilyy ehyenä. Linnoituslaitteet otetaan
huomioon alueen hoidossa. Luonnonsuojelualueiden hoito suori-
tetaan erillisten hoito- ja käyttösuunnitelmien mukaan.

Niskalan Arboretum on suurimmaksi osaksi luonnonsuojelualue-
etta, jota hoidetaan oman kohdekohtaisen hoito- ja käyttö-
suunnitelman mukaisesti.

Lystikukkulan metsäalueelle tyypillinen lehtikuusikko säilyte-
tään. Kartanoalueiden puistometsien hoito tehdään erillisten
hoitosuunnitelmien mukaisesti. Pihdan leviämistä metsäalueilla
tulee rajoittaa.

Siliuksenmäki, Lystikukkula ja Toivolanpuisto ovat yhtenäisiä
metsäalueita, joiden metsän tuntu säilytetään. Näkymiä ylläpi-
detään Lystikukkulaa reunustavilta ulkoilureiteiltä. Siliuksen-
mäellä ja Lystikukkulan alueella on vanhojen lahopuustoisten
kangas- ja lehtometsien piirteitä (METSU-kohteita). Siliuksen-
mäen alueella on lahokaviosammaleen esiintymiä, jotka tulee
ottaa huomioon metsänhoidossa.

Alue 8. Liikenneväyläalueet

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Liikenneväylien ympäris-
tö on pääosin metsittynyttä peltoa. Puusto on rakenteeltaan
varttunutta suojapuustoa. Eteläosan Huvilamäellä on lehtomet-
sää.

Tavoitteet: Alueisiin kuuluvat suojametsät, puurivit, niityt sekä
ojat, joita hoidetaan siten, että niiden elinvoimaisuus ja suoja-
vaikutus säilyvät. Huvilanmäen lehdon luontoarvot turvataan.
Vantaanjoen rannan yläpuolella kulkeva reitti kunnostetaan.

Alue 9. Toiminnalliset vuokratut alueet

Toiminnallisiin vuokrattuihin alueisiin kuuluvat tällä alueella Pa-
loheinän golfkenttä, Tuomarinkylän ratsastus- ja vinttikoirakes-
kukset, Haltialan kahvila-ravintola sekä Pakilan siirtolapuutar-
han ja Klaukkalanpuiston viljelypalstat.

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Alueet ovat puolijulki-
seen käyttöön vuokrattuja kiinteistöjä. Kaikille on yhteistä se,
että ne sijoittuvat avoimeen laaksomaisemaan.

Paloheinän golfkenttä sijaitsee Kuusimiehenniityllä ja sen eri-
tyispiirteinä ovat eri nurmi- ja niittyalueet sekä lammikot.

Vinttikoirakeskus sijaitsee Tuomarinkylänkartanon Uusipellon
alueella. Alue on nurmipintainen ja rajautuu ympäröivästä pel-
tomaisemasta kapealla puuvyöhykkeellä.

Siirtolapuutarha ja viljelypalstat sijoittuvat Vanha Riihipelto –
alueen eteläpäädyssä rajautuen metsäiseen Lystikukkulaan luo-
teessa ja Kalukalanpuistoon kaakossa sekä asuinkortteleihin
lännessä. Idässä aluetta rajaa Vantaanjoki.

Tavoitteet: Kaikki alueet ovat vuokrattuja ja niiden toiminta
on tärkeä ja asukkaiden elinympäristöä rikastuttava. Tavoitteena
on säilyttää alueita nykyisen toiminnan piirissä ja kehittää
niitä maisemarakennetta muuttamatta.

Arvoympäristöt

Kulttuurihistorialliset ympäristöt

- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäris-
töt (RKY 2009): Tuomarinkylän kartano.
- Niskalan ja Haltialan tilojen ja Tuomarinkylän kartanoalueen
rakennukset on suojeltu asemakaavalla.
- Alueelle sijoittuu useita kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tuoma-
rinkylän kartanon ja Lystikukkulan alueella on ensimmäisen
maailmansodan aikaisia puolustusrakenteita sekä kartanon
päärakennuksen tuntumassa historiallinen asuinpaikka.
Myös Haltialan ja Niskalan alueilla on historiallisia asuinpaik-
koja. Myös Toivolanpuiston alueella on säilynyt puolustusra-
kenteita.

Luonnon arvot

- Vantaanjokilaakso on määritelty valtakunnallisesti arvok-
kaaksi kulttuurimaisemaksi ja se kuuluu Natura 2000 – ver-
kostoon.
- Luonnonsuojelualueet: Niskalan arboretum, Vantaanjo-
entörmä ja Ruutinkosken lehdon luonnonsuojelualue.
- Ruutinkosken luonnonsuojelualueen etelälaidalla kasvaa
luonnonmuistomerkkinä rauhoitettu kynäjalavaryhmä.
- Ruutinkosken lehto kuuluu myös valtakunnalliseen lehtojen-
suojeluohjelmaan ja alue on tärkeä matelija- ja sammak-
koeläinten esiintymisalue.
- Tuomarinkylän kartanon alue on kasvillisuudeltaan arvokas
alue, jonka lisäksi Vantaanjokilaakson peltoalueet ovat lin-
nustollisesti arvokkaita.
- Lystikukkula ja Tuomarinkylän kartanon alue sekä Vantaan-
joen varsi Pitkälän ja Ruutinkosken välisellä osuudella
ovat tärkeitä lepakoalueita.

Liikenne ja esteettömyys

- Jalankulun ja pyöräilyn reitistöä kehitetään osana laajempaa
Vantaanjokivarren vyöhykettä. Kehittämisessä huomioidaan
myös yhteydet joen pohjoispuolelle Vantaan kaupungin vi-
heralueille.
- Alueen ulkoilureittejä kehitetään turvallisemmiksi huomioiden
samaa katutilaa käyttävät muut liikennemuodot sekä
reittien ympärivuotisen käytön aiheuttamat haasteet (esim.
latuverkostotarkastelu).
- Haltialan kartanon pihapiirin ja laidunalueille johtavien kul-
kureittien turvallisuutta edistetään huomioiden alueen histori-
alliset ominaispiirteet.
- Alueen pysäköinnin keskittämistä tarkastellaan jalankulun ja
pyöräilyn turvallisuuden ja sujuvuuden näkökulmasta.

Kuva 7. Kisanmäen arvoniitty Tuomarinkylän kartanomiljöössä.

Kuva 8. Ruutinkosken rantalehdot on suojeltu luonnonsuojelullailla.

Pintamateriaalit

- Kulkupintojen päämateriaalina käytetään soraa ja kivituhkaa. Reittien asfalttipintaiset osuudet voidaan säilyttää asfaltti- tai sirotepintaisina.
- Pääsääntöisesti alueella ei käytetä reunakiveä, mutta mikäli se on välttämätöntä, reunakiven materiaalina käytetään harmaata graniittia.

Rakenteet

- Alueelle sopivia materiaaleja ovat luonnonkivi ja puu, kartanoalueilla myös takorauta ja maalattu teräs.
- Vantaanjoen rantavyöhykkeen luonnonsuojelualueilla käytetään erityisrakenteita, kuten puisia pitkospuita, esimerkiksi Ruutinkoskella.

Valaistus

- Valaistuksessa tulee ottaa huomioon alueen historialliset piirteet.
- Rantareitin valaistuksen tulisi olla yhtenäinen ja yhdenmukainen.
- Lepakoiden esiintyminen alueella tulee ottaa huomioon valaistuksen suunnittelussa ja kehittämisessä.

Kalusteet ja varusteet

- Kalustevalinnassa noudatetaan Helsingin kaupunkikalusteohjetta ja alueen kalustevalikoimaa yhtenäistetään luopumalla vähitellen keskuspuiston omasta mallistosta sekä hallintokuntien omista malleista.
- Historiallisten ympäristöjen kalusteet ja varusteet voivat poiketa muusta alueesta ja niiden valinnassa noudatetaan ko. alueelle valittua tyyliä ja materiaalia.

- Haltiala-Niskala alueella voidaan käyttöön luonnonmukaisempia kalusteita ja esimerkiksi pitkospuita, kun Tuomarinkylän alueella pääpaino on alueen historian esiintuominen.
- Jalankulun ja pyöräilyn reittien varrelle lisätään penkkejä sekä roska-astioita. Tarvittaessa käytetään myös muita kalusteita, esim. penkkipöytä -yhdistelmiä eväspaikoilla.
- Värimaailma pyritään pitämään yhtenäisenä.
- Viitoissa ja opasteissa käytetään pääosin Helsingin yleistä mallia, mutta erityiskohteiden info- ja opastetaulut voidaan suunnitella kuhunkin kohteeseen erikseen.

Alueiden käyttö

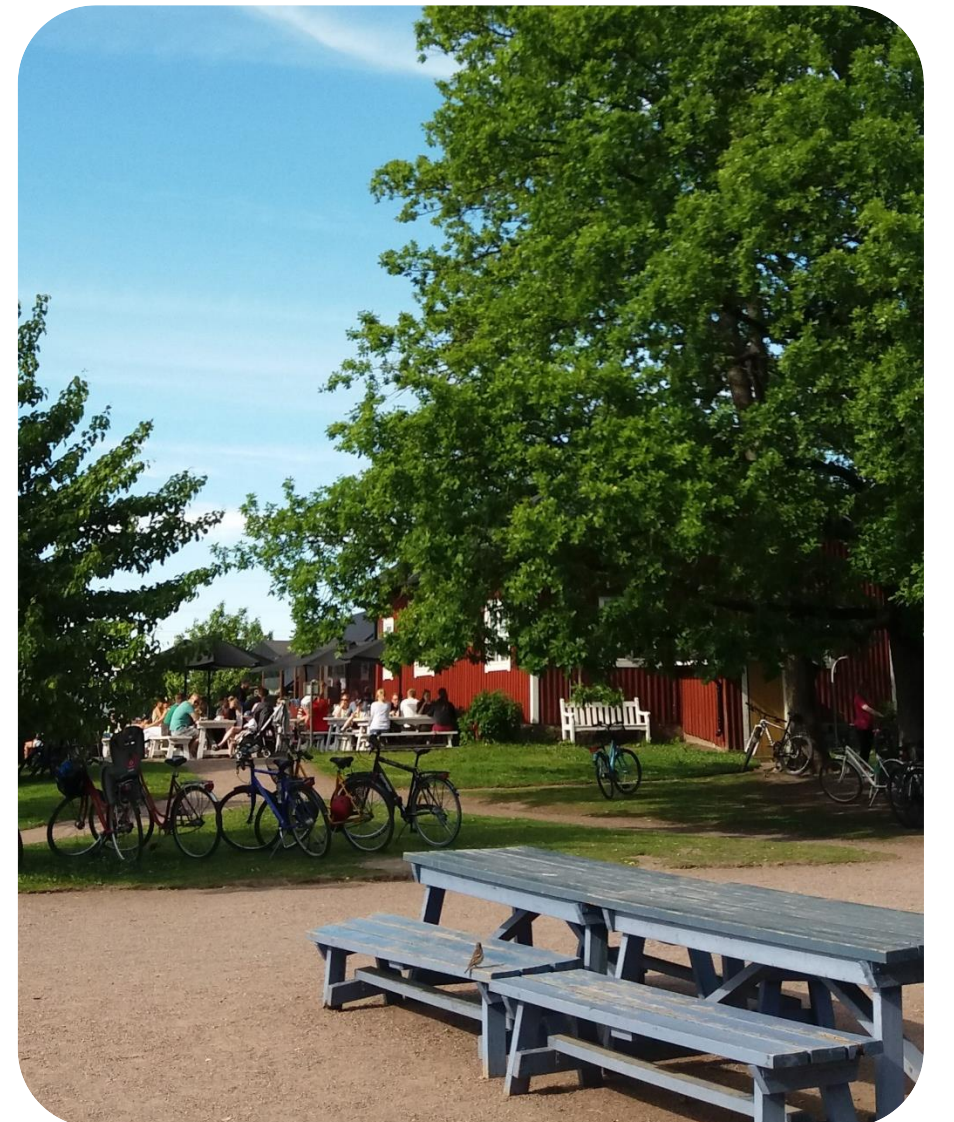
- Tuomarinkartanon eteläpuolella Itä-Pakilan alueella sijaitsevien Pakilan siirtolapuutarhan ja Klaukkalanpuiston alueilla harjoitetaan palstaviljelyä. Toimintaa kehitetään alueen toimijoiden, Pakilan siirtolapuutarhayhdistyksen ja Klaukkalanpuiston ryhmäpuutarha ry:n, kanssa.
- Helsingin Vinttikoirakerhon hallinnassa oleva Vinttikoirakeskus Tuomarinkartanon Uuspellon alueella soveltuu koiraharrastajien tapahtumien järjestämiseen.
- Tuomarinkartanon alueella sekä Haltialassa voi järjestää historialliseen teemaan sopivia tapahtumia esimerkiksi keskiaikaisia markkinoita sekä perinnejuhliin liittyviä tapahtumia.
- Niskalan arboretum toimii opetusympäristönä esimerkiksi kasvi- ja luonnontieteisiin perehtymisissä.
- Haltialan tila sopii tapahtumien järjestämiseen sekä opetuskäyttöön. Myös lapsille on paljon tarjontaa, sillä alueella sijaitsee mm. eläintila ja leikkipaikka. Alueella vierailleekin paljon koululaisia, päiväkotiryhmiä ja lapsiperheitä.
- Paloheinän liikuntapuiston viheralueet Kuusmiehentien varrella sopivat alueen lähiasukkaille suunnattujen pienimuotoisten tapahtumien järjestämiseen, esimerkiksi puistojummat ja kyläjuhlat.

Kuva 9. Alueen ulkoilureitistö on laaja.

Kuva 10. Niskalan arboretumin alue soveltuu myös opetusympäristöksi.

Kuva 11. Haltialan tila on suosittu lapsiperheiden vierailukohde.

4. HALTIALAN METSÄ JA AARNIALUE

Alueen kokonaiskuva

Keskuspuisto on Helsinkiä halkova etelä-pohjoissuuntainen metsäalue, joka saa alkunsa etelässä Töölönlahdelta ja päättyy Helsingin pohjoisrajalle Haltialaan. Tuhannen hehtaarin laajuisen Keskuspuiston on 10 kilometriä pitkä ja edustaa hyvin etelärannikon rikasta ja vaihtelevaa luontoa. Aluesuunnitelman osalueraus kattaa Keskuspuiston pohjoisosan Haltialan alueella.

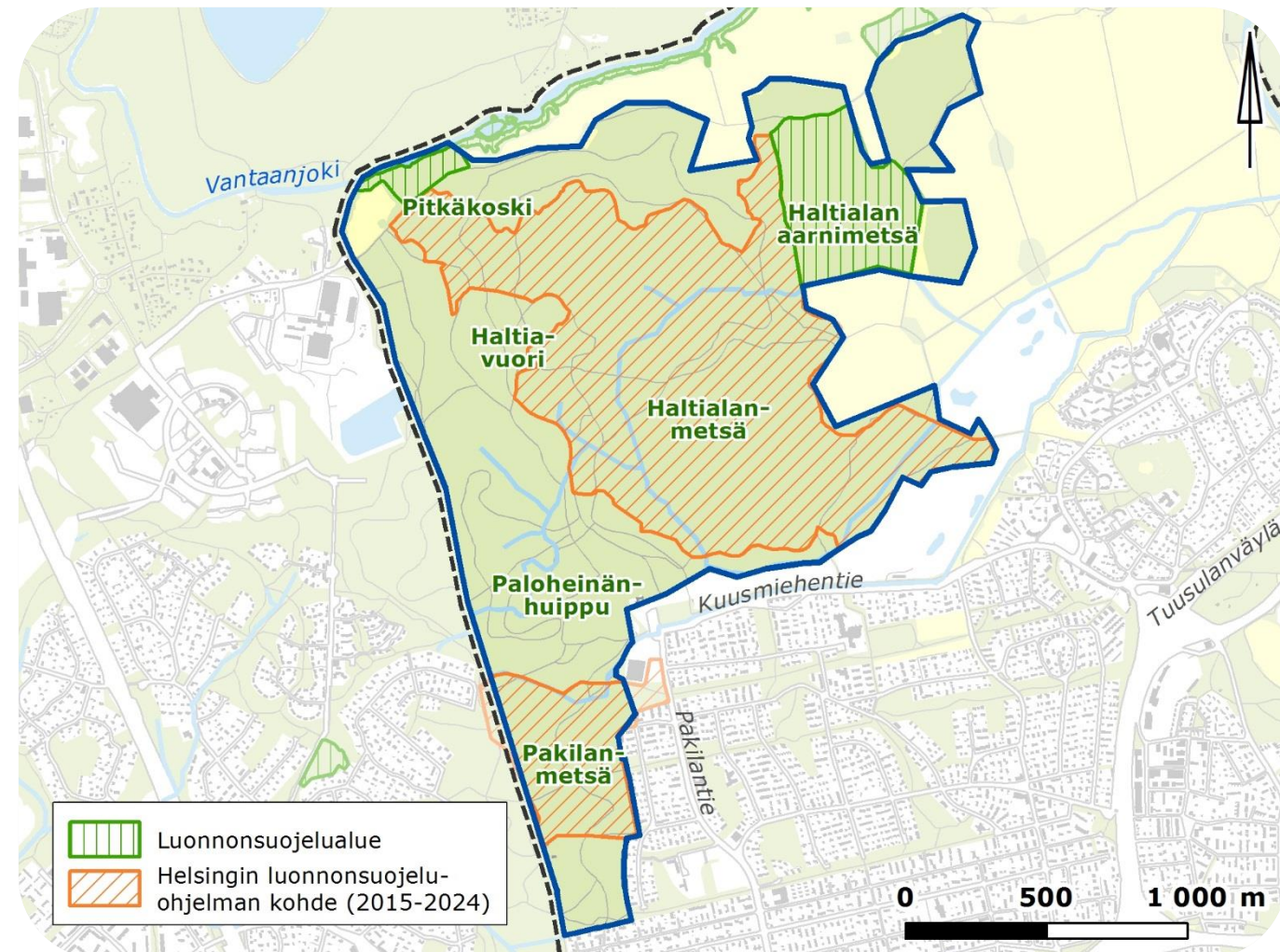
Haltialan alueella Keskuspuisto on laajimmillaan muodostaen kaupungin yhtenäisimmän metsäalueen. Metsät tällä alueella ovat pääosin varttuneita ja kasvillisuus on rehevää ja luonnonmukaista tarjoten sopivia elinympäristöjä monille metsälajeille.

Keskuspuisto on perustettu Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksellä vuonna 1914 ja se perustuu arkkitehti Bertel Jungin suunnitelmaan. Keskuspuiston alueelle on vahvistettu osayleiskaava 1978 ja osa puistosta on asemakaavoitettu. Helsingin uudessa yleiskaavassa Keskuspuisto on osoitettu virkistys- ja viheralueeksi.

Keskuspuiston tarjoamat ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet ovat vertaansa vailla, sillä kokonaisuudessaan alueella on ulkoilureittejä noin 100 km. Näistä suuri osa sijoittuu Haltialan alueelle, jotka ovat talvisin latuina. Paloheinä on Keskuspuiston ulkoliikunnan keskus, jonne sijoittuu ulkoilureittien ja latujen lisäksi pulkkamäki, golfkenttä ja Paloheinän Majan kahvila saunoineen sekä uutena aktiviteettinä kiipeilypuisto. Alueen palveluihin kuuluvat lisäksi Pitkäkosken maja ja koira-aitaukset.

Yleiset tavoitteet

- Metsäalueella on tiheä ja runsaasti käytetty ulkoilureittiverkosto, jonka toimivuutta ja opastusta parannetaan. Reittiympäristöjä hoidetaan turvallisina ja viihtyisinä.
- Paloheinän majalla sekä Haltialan tilalla sijaitsevat keskeisimmät kokoontumis- ja pysäköintialueet, joita tulisi kehittää virkistysalueen lähtöpaikoiksi.
- Kuninkaantammen, Niskalan ja Haltialan tilojen välinen ulkoilureittiyhteys tulee kehittää ympärivuotiseksi kävely- ja pyöräily-yhteydeksi.
- Haltialan ja Paloheinän alueita kehitetään ensisijaisesti metsäluonnon arvokkaana kokonaisuutena ja Helsingin laajimpana metsäalueena.

Kuva 1. Haltialan metsän ja aarnialueen aluerajaus.

Kuva 2. Pitkäkoski.

Kuva 3. Paloheinän huipun pururata.

Kuva 4. Ulkoilureitti kohti Torpparinmäkeä.

Kuva 5. Paloheinän virkistysalue ja uusi seikkailupuisto.

Maisema ja luonto

Vihreä verkosto

- Alue koostuu laajasta metsäalueesta, joka on osa Keskuspuistoa ja Helsingin metsäverkon ydinalueita ja täten sen merkitys alueen viherverkostossa on suuri.
- Haltialan aluetta kehitetään ensisijaisesti luonnonsuojelullisesti arvokkaana laajana ja yhtenäisenä metsäalueena. Alueelle perustetaan kaksi laajaa luonnonsuojelualuetta. Ulkoilumetsäalueita hoidetaan luonnon monimuotoisuusarvot, virkistys- ja maisema-arvot yhteen sovittaen.
- Virkistysyhteyksiä sekä palveluita alueella kehitetään ja ylläpidetään kaikkina vuodenaikoina. Uuden Kuninkaantammen asuinalueen rakentuminen huomioidaan yhteyksien kehittämisessä.
- Hienoa yhtenäistä metsäaluetta täydentää sen liittyminen Vantaanjoen suojeltuun jokiluontoon ja sen reheviin rantoihin.

Sininen verkosto

- Alueella virtaa lukuisia talousmetsävaiheessa kaivettuja oja, joita on osin tukittu ennallistamistoimin metsäalueen korpi- ja kosteikkoluonnon palauttamiseksi.
- Haltialanmetsässä sijaitsevan lehtokorven ennallistamistoimia tulisi jatkaa ojia tukkimalla ja patoamalla. Veden pidätyminen metsäalueella muuttaa korpea monimuotoisemmaksi ja vähentää tulvaeroosiota pelto-ojissa.

- Ojat johtavat metsäalueelta vesiä kolmeen kaupunkipuroon. Suurin osa alueen vedestä virtaa Vantaanjokeen Näsinojan-Tuomarinkylänojan uomaverkoston kautta.
- Alueen luoteiskulmalla Vantaanjokeen virtaavaan Rajaojaan päättyy ainakin Pitkäkoscenniityn ja Pitkäkoscenpuiston pintavedet. Ojan valuma-alueella tapahtuvan rakentamisen eräänä tavoitteena on säilyttää ojan vedenlaatu hyvänä ja virtaama tasaisena.
- Pakilanmetsän eteläosan pintavedet valuvat Haaganpuroon ja edelleen Pikku Huopalahteen.

Maisemanhoitoalueet

Vantaanjokilaakson viljelymaisemaan rajautuva Haltialan metsäalue aarnimetsineen on erittäin arvokas eri näkökulmista. Arvot ovat kulttuurihistoriallisia, luonnonsuojelullisia, maisemallisia, toiminnallisia, vesitaloudellisia sekä virkistysellisiä.

Alue tarjoaa Helsingin laajimpia yhtenäisiä ja hyvin kytkettyjä metsäalueita, jotka pohjoisessa rajautuvat avoimeen viljelymaisemaan. Metsämaisemaa jäsentävät vaihtelevat maastonmuodot, kalliolaet, ojat ja purot sekä muutama avoin niitty. Maaston pienpiirteisyyden vuoksi alueelta avautuvat näkymät vain avoimille alueille päin. Alueen toiminnallisesti hallitsevalle Paloheinän täyttömäelle avautuu näkymä vain yhdestä kohdasta.

Alue on jaettu pienempiin maisemanhoitoalueisiin, joiden hoidon perusteena ovat tavoiteltu maisemakuva, ekosysteemipalvelut sekä toiminnalliset palvelut. Erotellut maisemanhoitoalueet ovat:

1. Virkistys- ja ulkoilumetsät
2. Rauhoitetut tai rauhoitettavaksi tarkoitetut metsät
3. Paloheinänhuipun metsäiset alueet
4. Pienvesimaisema (puro, oja)
5. Avoin maisematila (niitty, avokallio)

Maisemanhoitotavoitteet

Alue 1. Virkistys- ja ulkoilumetsät

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Pakilanmetsä edustaa suljettua metsämaisemaa. Alueen erikoispiirteisiin kuuluvat Ensimmäisen maailmansodan aikaiset puolustusvarustukset, jotka ovat muinaismuistolain nojalla rauhoitettuja.

Keskuspuiston pohjoispään metsämaiseman topografia vaihtelee 24...53 metriin. Alueen korkein kohta on Haltiavuori. Pitkäkoscenkentapaleen korkeimman pisteen tuntumassa sijaitsee puistoreittien risteys, josta avautuvat näkymät mm. Paloheinänhuipulle. Paloheinäntunneli alittaa alueen. Metsä on kehittynyt sekä avokallioiden väliin, että kosteikkoalueille. Haltiavuoren laki on avokalliota.

Tavoitteet: Keskuspuiston metsiä hoidetaan ulkoilumetsinä. Hoidon tavoitteena on ylläpitää turvallista ja viihtyisää ulkoiluympäristöä samalla, kun luonnon monimuotoisuusarvot turvataan toimenpiteiden yhteydessä sekä jättämällä osa metsistä kehittymään suunnitelmakauden aikana ilman hoitotoimia. Alueelle valmistuu erillinen Keskuspuiston luonnon- ja maisemanhoidon yleissuunnitelma 2018-2032 vuoden 2018 aikana.

Pakilanmetsä rajautuu idässä asutusalueeseen. Metsäalueiden ulkoilureittiyhteyksiä tulisi kehittää ja niiden opastusta selkiyttää. Näkymät reitiltä metsäreunan läpi Elonpalstojen ja Maunpellon alueille ylläpidetään.

Alue 2. Rauhoitetut tai rauhoitettavaksi tarkoitetut metsät

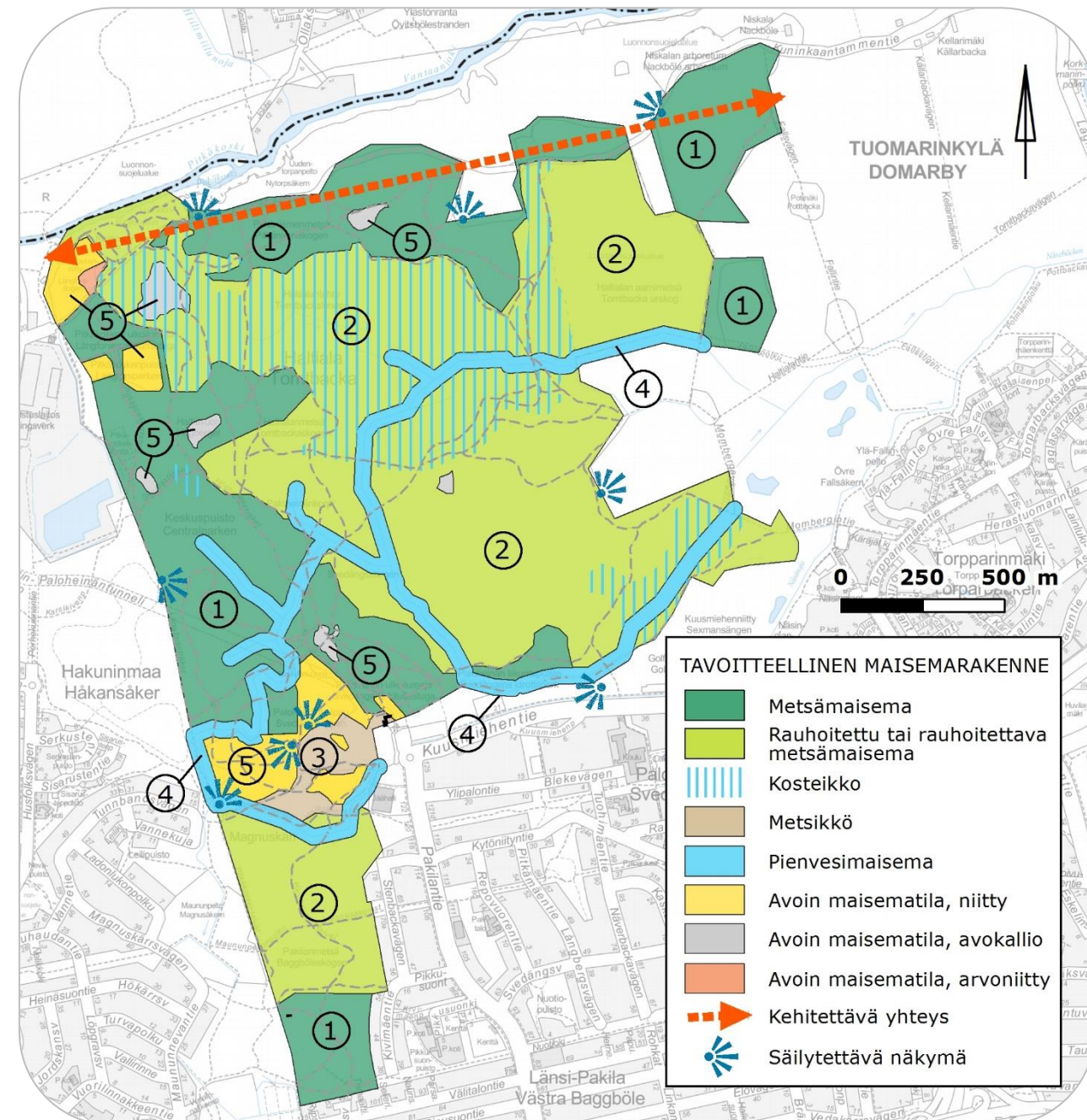
Maisemarakenne ja erityispiirteet: Erilliset hoito- ja käyttösuunnitelmat laaditaan Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa oleville Pakilanmetsälle ja Haltialanmetsälle sekä jo rauhoitettuille Pitkäkoscen rinnelehdon ja Haltialan aarnialueen luonnonsuojelualueille. Ulkoilumetsäalueille ja liikunta-alueen metsiköille on laadittu erillinen Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelma.

Kuva 6. Haltialan metsäalueen ulkoilureitit ovat korkealaatuisia.

Pakilanmetsä edustaa suljettua metsämaisemaa, jonka korkeusasetat vaihtelevat +25 m ja +30 m:n välillä. Metsä on kehittynyt sekä avokallioiden väliin, että kosteikkoalueille. Pakilanmetsä on ympäristökeskuksen vuonna 2015 julkaiseman Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015 - 2024 kohdealue. Lehtomainen ja tuore kangasmetsä ovat Pakilanmetsän yleisimmät kasvupaikat.

Luonnonsuojelualueeksi perustettavassa alueen pohjoisosassa on lehtokorpea ja lehtoa. Alueen topografia vaihtelee +15 m ja +35 m:n välissä. Alueen metsät kuuluvat arvokkaisiin luontokohteisiin, joiden arvoja on tarkemmin kuvattu kohdassa *Arvoympäristöt*. Pitkäniemenmetsän pohjoiselta reunavyöhykkeeltä Kuninkaantammentien varrella ja Haltialan aarnialueen reunavyöhykkeiltä avautuvat näkymät avoimeen viljelymaisemaan.

Kuva 7. Tavoitteellinen maisemarakenne ja maisemanhoitoalueiden rajaukset.

Tavoitteet: Luonnonsuojelualueiksi rauhoitettavia uusia alueita hoidetaan erillisen hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Pakilanmetsä rajautuu idässä asutusalueeseen. Alueiden välisiä kulkuyhteyksiä on kehitettävä ja selkeytettävä. Näkymät reitiltä metsäreunan läpi Maununpellon alueelle ylläpidetään avoimena.

Ulkoilumetsiä ja liikunta-alueen metsiköitä hoidetaan Keskuspuiston luonnonhoidon yleissuunnitelman mukaisesti.

Alue 3. Paloheinänhuipun metsäiset alueet

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Tyypin edustajana on suunnittelualueella Paloheinänhuippu. Alue on täyttömäki, joka nousee ympäröivästä maastosta 37 m korkeuteen +59 m mpy. Osa rinteistä on metsitetty ja osa on niittyä. Niittyalueita käytetään talvisin pulkkamäkenä ja laskettelurinteenä.

Tavoitteet: Paloheinänhuipun metsiköitä hoidetaan osana ulkoilualuetta siten, että ne kestävät kovaa kulutusta sekä talvella että kesällä. Keskeiset, rinteiltä ja huipulta avautuvat näkymät pidetään avoimena. Aluetta kehitetään myös vapaamuotoiseen oleskeluun varsinkin kesäisin.

Alue 4. Pienvesimaisema (puro, oja)

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Suunnittelualue on oijen ja purojen latva-alueita, eli pienvesistöverkon uomat ovat matalia, kapeita ja osan vuodesta pintakuivia. Purojen ja oijen läheisyydessä sekä alavissa taskuissa kehittyneet kosteikot rikastuttavat maisemaa monimuotoisuudellaan sekä tasapainottavat maiseman vesitaloutta.

Tavoitteet: Ulkoilureittien käytön ja tulvien hallinnan kannalta tärkeät purot ja ojat on hoidettava siten, että niiden vedenjohdotkapasiteetti on riittävä ja uomat ovat kasvullisia suosien ranta- ja vesikasveja. Hoidolla kuitenkin tavoitellaan pohjakerroksen kasvillisuutta siten, etteivät purot kasva umpeen.

Ennallistettavilla korpi- ja kosteikkoalueilla ojia tukkimalla ja patoamalla pyritään palauttamaan tavoiteltu luontotyyppi ja lisäämään luonnon monimuotoisuutta.

Alue 5. Avoin maisematila (niitty, avokallio)

Maisemarakenne ja erityispiirteet: Metsäisen suljetun maiseman keskellä avautuvat niityt tai avokalliot rikastuttavat maisemaa sekä luontoa. Paloheinänhuipun niittyalueilla on korkea virkistysarvo vuoden ympäri.

Tavoitteet: Alueiden hoidolla ylläpidetään sekä ekologisia että maisemallisia arvoja.

Pitkäkoskenpuistossa sijaitsevan koira-aitauksen luonne on hieman erilainen erikoistoiminnan vuoksi. Aluetta kehitetään jatkossakin puoliavoimena. Aitauksen sisällä olevan alueen kenttäkerros pyritään säilyttämään ainakin aitauksen reuna-alueilla.

Paloheinänhuipun niittyalueita kehitetään kulutusta kestäviksi, kukkiviksi ja tuoksuviiksi alueiksi, joilla voi oleskella ja joita voi ihaila kauempaa. Kukkiva niitty tarjoaa elinpiirejä hyönteisille ja pienille nisäkkäille.

Alueen ainoa arvoniittyä, Pitkäkosken ketoa, hoidetaan erillisen hoitosuunnitelman mukaan ja pyritään estämään kedon liika kuluminen.

Kuva 8. Haltialan aarnimetsä.

Arvoympäristöt

- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009): Pääkaupunkiseudun I maailmansodan linnoitteet.
- Pakilanmetsän alueella sijaitsevat, RKY-alueen muodostavat ensimmäisen maailmansodan aikaiset puolustusvarustukset ovat myös kiinteitä muinaisjäännöksiä. Linnoitealuetta ylläpidetään osana muuta viherympäristöä siten, että sen rakenteet eivät vaurioidu toimenpiteiden yhteydessä.
- Kuninkaantammentien varteen alueen pohjoisosaan sijoittuu kolme historiallista asuinpaikkaa, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä.
- Haltialan metsäalue on kokonaisuudessaan arvokas lintukohde ja alueen pohjoisosa on lepakoille tärkeää aluetta. Metsäalueet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita ja alueelle sijoittuu useita liito-oravan ydinalueita. Alueella on erityistä merkitystä lahoppustoisten kangas- ja lehtometsien ja korprien sekä niissä elävän uhanalaisen ja vaateliaan kääpälajiston kannalta.
- Haltialan alueella on vireillä Haltialanmetsän sekä Pakilanmetsän luonnonsuojelualueiden perustaminen.
- Luonnonsuojelualueet: Haltialan aarnialue ja Pitkäkosken rinnelehdot.
- Vantaanjoki kuuluu Natura 2000 -verkostoon.

Liikenne ja esteettömyys

- Kuninkaantammen, Niskalan ja Haltialan tilan välinen ulkoilureittiyhteys tulee kehittää ympärivuotisesti käveltaväksi ja pyöräiltäväksi.
- Jalankulun ja pyöräilyn reitistön opastusta kehitetään osana laajempaa Keskuspuiston reittitarkastelua. Kehittämisessä huomioidaan myös yhteydet ympäröiville alueille.
- Alueen ulkoilureittejä kehitetään turvallisemmiksi huomioiden reittien ympärivuotisen käytön aiheuttamat haasteet (esim. latuverkostotarkastelu).

Pintamateriaalit

- Kulkupintojen päämateriaalina käytetään soraa ja kivituhkaa.
- Pääsääntöisesti alueella ei käytetä reunakiveä, mutta mikäli se on välttämätöntä, reunakiven materiaalina käytetään harmaata graniittia.

Rakenteet

- Alueelle sopivia materiaaleja ovat luonnonkivi ja puu.
- Metsässä voidaan käyttää pitkospuita.

Valaistus

- Keskuspuiston ulkoilureittien valaistuksen tulee olla yhdenmukainen ja yhtenäinen.
- Valaisinpylväinä käytetään pääosin puupylväitä.

Kalusteet ja varusteet

- Kalustevalinnassa noudatetaan Helsingin kaupunkikalusteohjetta ja alueen kalustevalikoimaa yhtenäistetään luopumalla vähitellen Keskuspuiston omasta mallistosta sekä entisen liikuntaviraston malleista.
- Jalankulun ja pyöräilyn reittien varrelle lisätään penkkejä sekä roska-astioita. Tarvittaessa käytetään myös muita kalusteita, esim. penkkipöytä -yhdistelmiä eväspaikoilla.
- Viitoissa ja opasteissa käytetään pääosin Helsingin yleistä mallia, mutta erityiskohteiden info- ja opastetaulut voidaan suunnitella kuhunkin kohteeseen erikseen.

Alueiden käyttö

- Metsäaluetta hyödynnetään kaikenlaiseen ulkoiluun, virkistykseen, hiihtoon, luonnon tarkkailuun, opastettuihin luontoretkiin.
- Ryhmäliikuntatapahtumissa voi hyödyntää esim. Paloheinän huipulle johtavia kuntoiluportaita.
- Paloheinän aluetta voi kehittää tarjoamalla liikuntamahdollisuuksia ikääntyneelle väestölle.
- Elontien molemmin puolin, Länsi-Pakilan länsipuolella sijaitsevien Elonpalstojen alueella harjoitetaan palstaviljelyä. Toimintaa kehitetään alueen toimijoiden kanssa.

Kuva 9. Haltialan alueen metsäluonto on monimuotoinen.